

Checklist Testament

Is je testament nog actueel, en, misschien nog wel belangrijker, voordelig voor je nabestaanden? Een handige checklist!

wanneer was de laatste wijziging?

Het is verstandig ten minste eens in de 5 jaar na te gaan of een testament nog up-to-date is. Stamt de laatste wijziging van je testament uit 2015 of eerder en heb je bezittingen (een bankrekening of onroerend goed) buiten Nederland, dan moet je je testament even nalopen. Sinds 17 augustus 2015 geldt namelijk de Europese Erfrechtverordening, die je de ruimte geeft om bij testament te kie-

zen voor toepassing van het erfrecht van het land waarvan je de nationaliteit hebt. Kies je niet, dan geldt het erfrecht van het land waar je feitelijk woont. Erfrecht moet je overigens niet verwarren met erfbelasting. Je kunt (helaas) niet kiezen welk land erfbelasting gaat heffen. Meer informatie op www.notaris.nl/europese-erfrechtverordening

wie zijn je erfgenamen?

Vooral na een (echt)scheiding is het extra

belangrijk om het testament weer eens ter hand te nemen. Wil je de destijds in je testament opgenomen erfgena(a)m(en) nog steeds daadwerkelijk laten erven?

woon je ongehuwd samen?

Samenwoners erven alleen van elkaar als ze elkaar bij testament als erfgenaam hebben aangewezen. Bovendien hebben samenwoners niet per definitie recht op dezelfde vrijstellingen en tarieven als echtgenoten.

Woon je minder dan 5 jaar samen, stel dan een notarieel samenlevingscontract met wederzijdse zorgverplichting op. Dat is nodig voor het recht op de hoge vrijstelling.

heeft je testament een echtscheidingsclausule?

Niet? Overweeg dan het opnemen ervan. Je bent dan automatisch geen erfgenaam meer van elkaar op het moment dat jij en je echtgeno(o)t(e) een echtscheidingsprocedure hebben lopen.

heb je een onderneming?

Controleer of de continuïteit van de onderneming, denk aan opvolging of verkoop, na je overlijden goed is geregeld. Ook dat kunt je bij testament regelen.

heb je kinderen?

Zijn je kinderen minderjarig, denk dan ook aan een voogdijregeling. Heb je een verstandelijk beperkt kind? Laat het dan eventueel erven met aangepaste voorwaarden. Het is trouwens ook mogelijk om kinderen bij testament te onterven. Dat wil overigens niet zeggen dat je kinderen dan niets krijgen. Ze kunnen namelijk altijd aanspraak maken op de zogenaamde 'legitieme portie', de helft van het normale erfdeel. Maar er is geen wettelijke verplichting om je kinderen te informeren dat je bent overleden en het recht op de legitieme portie vervalt na 5 jaar. Ze zullen er dus expliciet en tijdig een beroep op moeten doen. Zolang een ontferd kind de legitieme portie niet claimt, vindt de verdeling plaats zoals de erflater bij testament heeft bepaald. Overigens kun je bij testament ook laten vastleggen dat het kind de legitieme portie pas krijgt na het overlijden van je partner.

Voogdij kan ook worden geregeld via het gezagsregister. Meer informatie op www.rechtspraak.nl

heb je kleinkinderen?

Je kunt op erfbelasting besparen door kleinkinderen bij testament te laten meedelen in de erfenis. Je zou bijvoorbeeld kunnen vastleggen dat elk kleinkind het van erfbelasting vrijgestelde bedrag krijgt. In 2024 is dat €24.187 per kleinkind. Zijn er veel kleinkinderen, dan kan op die manier flink wat geld belastingvrij naar de erfgenamen.

denk aan de uitsluitingsclausule

Wil je niet dat je schoonzoon of -dochter of

de echtgenoot van een andere erfgenaam aanspraak kan maken op het van jou geërfde vermogen? Dan is een uitsluitingsclausule te overwegen. Er zijn 2 vormen: één die de erfenis sowieso privévermogen maakt van je kind (de erfenis valt dan niet in de gemeenschap van goederen) en één die alleen van toepassing is als je kind gaat scheiden. In de praktijk wordt meestal gekozen voor de uitsluitingsclausule die alleen van toepassing is bij scheiding (daar is de clausule immers in eerste instantie voor bedoeld). Het is dan wel handig als je kind het van jou geërfde vermogen gescheiden houdt van het andere vermogen.

regel indien nodig het bewind

Door in je testament het bewind over de erfenis aan een ander dan je erfgenaam toe te wijzen, kun je erfgenamen beschermen die (nog) niet goed met geld om kunnen gaan. Bewind wordt vaak gebruikt om ervoor te zorgen dat kinderen niet al op hun 18e de vrije beschikking krijgen over het erfdeel van hun overleden ouders.

wie wordt de executeur?

Een executeur (vroeger 'executeur-testamentair') wikkelt de nalatenschap af en regelt de praktische zaken, zoals de verklaring van erfrecht (nodig om bijvoorbeeld over banktegoeden van de overledene te kunnen beschikken), de aangifte erfbelasting en de uitbetaling van de erfenis. Dat kan een notaris zijn, maar ook een familielid. Bij testament kun je regelen wie de executeur moet zijn van je nalatenschap, welke bevoegdheden deze persoon heeft en eventueel wat diens beloning is.

is er veel vermogen te verdelen?

Hoe meer vermogen er is, des te belangrijker een testament. In het artikel 'Help, ik zoek een testament!' (FiscAlert januari 2023 online op www.fiscalert.nl) krijg je een beeld van de mogelijkheden. En denk je er ook aan dat je tijdens je leven al maatregelen kunt nemen om te besparen op erfbelasting (door tijdig vermogen te schenken bijvoorbeeld)?

Levenstestament

Het levenstestament is niet bedoeld om de zaken ná je overlijden te regelen. Met een levenstestament regel je wat er moet gebeuren als je door een mentale of lichamelijke aftakeling zelf geen beslissingen meer kunt nemen. Het levenstestament kan gebruikt worden om iemand aan te wijzen die je financiën behartigt als je dat zelf niet meer kunt. Je kunt daarin zelfs de bevoegdheid tot het doen van schenkingen opnemen. Dat kan handig zijn met het oog op het besparen van erfbelasting en het beperken van de eigen bijdrage bij opname in een verzorgingstehuis.

Lees meer over de mogelijkheden in ons artikel 'Levenstestament: wat, waarom en hoe?' (FiscAlert maart 2024, online op www.fiscalert.nl). En vergeet niet om ervoor te zorgen dat je levenstestament en testament goed op elkaar afgestemd zijn.

○ **overweeg een combitestament**

Kun je nu nog niet goed bepalen welk testament het beste bij je past, en is er veel vermogen te verdelen? Een flexibel 'combitestament' combineert meerdere testamentsvormen en verdelingsmogelijkheden zoals een opvul- en afvullegaat. Daarmee kan zelfs na overlijden de fiscaal meest optimale verdeling worden vastgesteld, terwijl de langstlevende voldoende beschermd blijft.

○ **verdelen spullen**

Het kan handig zijn om in het testament ook aan te geven wat je wensen zijn omtrent de verdeling van bepaalde kostbare spullen zoals kunst, verzamelingen, de auto en dergelijke. Dat doe je door in je testament een legaat op te nemen. Daarin staat precies wie wat van je erft.

Een (beperkte) mogelijkheid zonder vereiste gang naar de notaris vind je in ons artikel '7 vragen over het codicil' (online op www.fiscalert.nl).

○ **heb je een bankspaarproduct?**

De overlijdensuitkering van een levensverzekeringsproduct komt toe aan degene die als begunstigde op de polis wordt genoemd. Bankspaarproducten werken anders. Het saldo van bankspaarproducten (voor kapitaalsopbouw bij een hypotheek of voor aanvulling van je pensioen) gaat naar de erfgenamen. Wie dat zijn, hangt af van wat je in je testament hebt bepaald. Controleer dus of na je overlijden de uitkering van de bancaire lijfrente of de bankspaarhypotheek bij de gewenste persoon terechtkomt.

○ **wat is je huwelijksgoederen-regime?**

Dit hoort eigenlijk niet thuis in een checklist over testamenten, maar is wel belangrijk. Wie tegenwoordig in het huwelijksbootje stapt zonder verder iets te regelen, trouwt in '**beperkte gemeenschap van goederen**'. Dit geldt sinds 2018. Alle bezittingen en schulden die zijn ontstaan voor het huwelijk blijven privévermogen. Hetzelfde geldt voor

schenkingen en erfenissen die tijdens het huwelijk worden verkregen. Vermogen dat tijdens het huwelijk wordt opgebouwd is wel gemeenschappelijk.

Trouwde je voor 2018 en regelde je toen niets? Dan is sprake van een huwelijk in '**gemeenschap van goederen**'. Alles is gemeenschappelijk met uitzondering van vermogen dat je via een schenking of erfenis met uitsluitingsclausule hebt gekregen.

Wil je eigen afspraken maken, dan kun je bij de notaris **huwelijkse voorwaarden** opstellen. Daarin kun je eventueel een zogenaamd 'finaal verrekenbeding' opnemen. Zo wordt de nalatenschap na overlijden van één van de partners verdeeld alsof je in gemeenschap van goederen gehuwd was. Dat kan een aanzienlijke besparing van erfbelasting opleveren. Dus als je toch bij de notaris bent...

! *Iedere situatie is anders. Gemeenschap van goederen is niet altijd de beste keus. Laat je dus goed adviseren.*

○ **heb je aan erfgenamen geschenken (maar niet aan iedereen evenveel)?**

Bij testament kun je vastleggen in hoeverre bij de verdeling van de nalatenschap nog rekening moet worden gehouden met in het verleden aan erfgenamen gedane schenkingen. Zo kun je, desgewenst, het evenwicht herstellen.

○ **kies een notaris**

In Nederland moeten we voor elke aanpassing of wijziging van een testament bij de notaris op bezoek. Je hoeft daarvoor echter niet per se langs bij de notaris die het te wijzigen testament opstelde. Op www.degoedkoopstenotaris.nl vind je notarissen bij jou in de buurt. Vraag wel altijd een offerte of maak van tevoren schriftelijk of per e-mail afspraken met de notaris over het te hanteren tarief.

○ **digitale erfenis**

Wat moet er na je overlijden gebeuren met je digitale bestanden, social media-accounts en je cryptomunten? In je testament kun je aangeven wie wat erft en wat er vernietigd moet worden. Lees er meer over op www.veiliginternetten.nl/digitale-nalatenschap

Meer informatie:

■ de Notaristelefoon voor korte vragen over testamenten (0900-3469393, 80 cpm)

■ het Centraal Testamenten Register, Postbus 19398, 2500 CJ 's-Gravenhage, 0900-1144114 (25 cpm) voor informatie over in Nederland opgemaakte testamenten

■ www.notaris.nl

■ en natuurlijk www.fiscalert.nl